קכא: כל כתבי פרק ששה עשר שבת

כל המזיקין נהרגין בשבת. אף על גב דתנן כמתניתין ועל עקרב שלא יסון אינטריך לאשמעינן דהריגה נמי שרינן דסלקא דעתך דאסירא דמסוס דמיפרסמא מילתא טפי מבגידה ומהאי טעמא נמי פליג רב הונא בסמוך ואסר הריגה: **ברצון אחריו** וד"ה. פי' נקונט' דרבי יהושע בן לוי בגלין אחריו והוי פקוח נפש וכריתא בחין רגלין וכו"ש וקשה דא"כ תקשה מהן בריתא לרבא בר רב הונא דשרי להרוג נחשים ועקרבים בשבת דע"כ בחין רגלין אחריו מיירי דאי בגלין אחריו אמאי אין רוח חסידים נוחה הימנו לפירוש הקונטרס דבגלין אחריו איכא פקוח נפש ועוד בגיזתי שהרג נחש ומיבעיא לן אי שפיר עבד מיפשוט מהכא דלא שרינן לר"ש בחין רגלין אלא ה' בלבד ועוד קשה לר"י דליתנא דאינא עצמה וגרסה לר"י לפרש דבריתא בגלין אחריו וד"ה פירוש אפילו ר' יהודה מודה דממשה שרי להרוג בגלין אחריו אבל אסר אסור להורגן אפילו בגלין אחריו לר' יהודה ור' יהושע בן לוי כר"ש דשרי אסר (ה) אפילו בחין רגלין אחריו וכב הונא דאסר בסמוך לא סבר כרבי יהושע בן לוי וגרסה לר"י וכן פירש ר"ח שאין להקל כרבי יהושע בן לוי אלא כהנהו אמוראי דלקמן דלא שרו אלא בדריסה לפי תומו: אמר מתניא לה ואותיבנא לה ואנא מתריצנא לה [ה]ברצו אחריו ודברי הכל תני תנא קמיה דרבא בר רב הונא ההורג נחשים ועקרבים בשבת אין רוח חסידים נוחה הימנו א"ל ואותן חסידים אין רוח חכמים נוחה מהם ופליגא דרב הונא דרב הונא חזייה לההוא גברא דקא קטיל זיבורא א"ל שלימתינהו לכולהו ת"ר נזדמנו לו נחשים ועקרבים [ו]הרגן בידוע שנזדמנו לו להורגן לא הרגן בידוע שנזדמנו להורגו ונעשה לו נס מן השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בנישופין בו א"ר אבא בר כהנא פעם אחת נפל אחד בבהמ"ד ועמד ניותי אחד והרגו אמר רבי פגע בו כיוצא בו איבעיא להו פגע בו כיוצא בו דשפיר עביד או לא ת"ש דר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ור' זירא הוו יתבי אקילעא דבי ר' ינאי נפק מילתא מביניהו בעו מיניה מר' ינאי מהו להרוג נחשים ועקרבים בשבת אמר להו צירעה אני הורג נחש ועקרב לא כ"ש דילמא לפי תומו דאמר רב יהודה [ז]רוק דורסו לפי תומו ואמר רב ששת [ח]נחש דורסו לפי תומו ואמר רב קטינא [ט]עקרב דורסו לפי תומו [י]אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי ביה דבי ריש גלותא זוזי אייתיוהו קא מצערא ליה הוה שדי רוקא אמר להו ריש גלותא אייתו מאנא סחיפו עליוה אמר להו לא צריכתו הכי א"ר יהודה רוק דורסו לפי תומו אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוהו [יא]אמר ר' אבא בר כהנא א"ר חנינא [יב]פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת א"ל ר' זירא בניטלין בידו אחת או בשתי ידים א"ל

אייתו להו פורייתא לרב חנן בר רבא לא אייתו ליה אשכחיה מתני ליה לבריה ועל צואה של קטן מפני קטן א"ל אבין שטיא מתני שמוטתא לבניה [יג]והלא היא עצמה מוכנת לכלבים וכ"ת דלא חזיא ליה מאתמול [יד]והתניא [טו]נהרות המושבין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם ואלא היכי אתנייה אימא [טז]על צואה של תרנגולים מפני קטן ותיפוק ליה דהוי גרף של רעי וכ"ת גרף של רעי אגב מנא אין איהו גופיה לא [יז]והא [יח]ההוא עכבר דאישתכח באיספרמקי דרב אשי ואמר להו נקוטו בצוציתיה ואפקוה באשפה וקטן באשפה מאי בעי ליה בחצר חצר נמי גרף של רעי הוא [א] באשפה שבחצר: ועל עקרב שלא תישך: א"ר יהושע בן לוי כל המזיקין נהרגין בשבת מתיב רב יוסף [יט]חמשה נהרגין בשבת ואלו הן זבוב שבארץ מצרים וצירעה שבנינוה ועקרב שבחדייב ונחש שבא"י וכלב שוטה בכל מקום מני אילימא [כ]ר' יהודה הא אמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה אלא לאו ר"ש והני הוא דשרי אחריני לא אמר ר' ירמיה [כא]ומאן נימא לן דהא מתרצתא היא דילמא משבשתא היא אמר רב יוסף אנא

גמ' **אייתו להו פורייתא.** מטות ליטב עליהן: **לא אייתו ליה.** והושיבוהו לתרך: **מפני קטן.** שלא יטפח בו ויתלכלך: **א"ל.** רב חנן שהיה כעוס ומתכוין להקניטו לר' אבין: **והלא מוכנים לכלבים.** ולמה לי לכפות כלי יפנה משם שהרי ראויה לטלטל: **דלא חזיא מאתמול.** שהיום עולה: **נהרות המושבים כרגלי כל אדם.** משום דמידי דייד הוא ולא קני שביתה ואע"פ שבא מחוץ לתחום כל אדם מוליכן למקום שעירב לו ליך. מיהו שמעינן מינה דמותרין בטלטול ואע"ג דמאתמול לא הוי הני קמן כיון דאורמיהו בהכי דעתיה עלייהו ה"ג כיון דאורמיה דקטן בהכי דעתיה עליה דלכי מיתי יתמלנה לכלבים: **א"ל ר' אבין ואלא היכי אתנייה.** **על צואה של תרנגולים.** דלא חזיא לכלבים ושל קטן דקתני מתניתין שמטפח בה קטן קאמר ובשביל הקטן אמר כופין: **תיפוק ליה דגרף של רעי הוא.** דמאיס ולפנייה להא קי"ל במסכת ביצה [ה] גרף של רעי מותר להוליאו לאשפה: **וכי תימא גרף של רעי דמותר אגב מנא אין.** הא דקי"ל מותר להוליאו משום דרמי במנא דגרף הייט כלי חרס העשוי לכך ואגב מנא הוא דשרי לטלטולי אבל בפני עצמו לא והכא לאו במנא רמי: **באספרמקי.** בשמים: **בצוציתיה.** בזנבו. אלמא בלאו מנא נמי מטלטלי ליה: ומשני **באשפה.** דלא רמי קמייהו ולא גרף של רעי הוא: **קטן באשפה מאי בעי.** סתם אשפה ברה"ר הוא ומאי כעי קטן התם דקא מיכסי ליה בשביל קטן: ומשני **בחצר.** דשביח קטן התם קס"ד בחצר דלאו אשפה וקפרין סוף סוף גרף של רעי הוא ומשני באשפה שבחצר: **כל המזיקין.** ההורגין: **נהרגין בשבת.** וקס"ד אפי' אין רגלין אחריו. ומשום דס"ל כר"ש דמלאכה שאינה צריכה לגופה מדרבנן היא דאסירא והכא לא גזור: **ממשה נהרגין בשבת.** אפי' אין רגלין אחריו משום דס"ל דסתמן הורגין הן: **הלמד חייב עליה.** והיכי שרי במלאכה גמורה כשאין רגלין אחריו דליכא פקוח נפש: **ומאן לימא לן כו'.** דרב יוסף הוא מתני ליה כדלקמן ולא בדבי ר' מאיר ור' אושעיא מיתניא וכל מתניתא דלא מתניא בתוספתא דר' חייא ור' אושעיא איכא לספוקי במשבשתא ולא מותבינן מינה [ט]: **אלא תנינא לה.** במתניתא דידי ואנא אותבינא בני מדרשא אדר' יהושע בן לוי: **ואנא מתרצנא לה.** דלא מיקשי

מ"ר כ' יהושע בן לוי כל המזיקין נהרגין בגלין אחריו קאמר דפקוח נפש הוא: **ודברי הכל.** ואפי' לר' יהודה והא דממשה נהרגין כשאין רגלין אחריו ור' שמעון: **אין רוח חסידים נוחה הימנו.** דעתן של חסידים אינה מעורבת עמו שאינו הגון בעיניהם על מה שעשה: **נוחה.** עריבה. אין מתרגלין במעשיו: **אמר ליה.** רבא לתנא: **ואותן חסידים.** הבוגאין אותו על כך אין רוח חכמים עריבה עמהם להיות נוחה ומיושבת במה שרואין במדת חסידים הללו דשפיר עביד דאי לא מזיקין הבאתא סופן להזיק בשעת כעסן: **שלימתינהו לכולהו.** הרגת את כולן כלומר מה אהני בהא אכמי טובא איכא. אלמא לאו שפיר עבד והא דרבא פליג אדאמרינן: **שנזדמנו לו להורגן.** לכך באו לידו שזימן לו המקום לאבדן לפי שהיו עתידות להזיק ונגנבו זכות על ידי זכאי: **לא הרגן בידוע שנזדמנו לו להרוג אותו.** והרגתה לו שאינו שונאו וכוונם: **ניחי.** על שם מקומו ושכאל היה: **דשפיר עביד.** וכיולא בו דקתמר לאו לגנאי הוא אלא הנחש רודף ונעשה זה כיולא בו: **אי לא.** וכיולא בו דקתמר לגנאי הוא: **לרעה אני הורג.** בשבת לכלות מזיקין ואף על פי שאינה מועדת כאלו: **לא כל שכן.** אלמא שפיר עביד: **דילמא לפי תומו.** לא שיעמוד עליו ויהרגנו להדיא אלא כשהוא הולך לתומו ונחש או עקרב כפניו אין צריך לישמט ממנו אלא דורכו והולך ואם מת בדריכתו ימות הואיל ולא נתכוין [כ] דדבר שאין מתכוין לר' יהודה מדרבנן הוא ולענין מזיקין לא גזור: **רוק דורסו לפי תומו.** שאין מתכוין למרח ולאשווי גומות דלקף על גב דממילא ממרח הוא כי לא מיכוין שרי משום מאיסותא: **הוה שדי רוקא.** היה רוק מוטל לפניהם ושבת היתה: **פמוטות.** מנורות ולא של מוליות היו:

שלא

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ה מהלכות ר"ש הלכה יד טוש"ע או"ח סימן שלו סעיף יט:
עה ב ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שם סעיף לה:
עו ד ה מיי' פי"ח מ"ש שו"ע או"ח סימן שנו סעיף יב:
עז ו מיי' פכ"ח מ"ש הלכה כ יפה"ר הלכה יג סמג שם טור שו"ע או"ח שם סעיף יח:
עח ז ח מיי' פי"ח מהלכות שבת הל"ד סמג שם טור שו"ע שם סעיף י:
עט ט מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יח טור שו"ע או"ח סימן רכב סעיף ז:

מוסף רש"י

נהרות המושבין. כיון שהם נהרות שיש להם מקום מקור נביעתן ובריצה הם, ומעיינות הנובעין. ואין יפלאן מנוחות נביעתן לימשך הלאה (שם). הרי הן כרגלי כל אדם. אין להם שום שביתה לא במקומן ולא כרגלי הבעלים ולא מרגלי הממלא, אלא כל אדם מוליכן כרגליו, שביתה (שם) יתמלו הן של יחיד אינן מרגלי (שדובין מו:).

רב נסים גאון

סוף סוף גרף של רעי הוא ונפקיה. כבר פירשנו בפרק כירה כי עיקר השמועה שיש בה התרת זה דדבר בפרק משילין פירות (ביצה דף מו:) ר' יהודה אומר כל מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה. כבר פירשנה בפרק יציאות השבת ואמרנו כי עיקרה הן דברי ר' יהודה שאמרם כאן בזו המשנה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר תושש אני לו מחטאת.

מסורת הש"ס

(א) כיצה לט. עירובין מו. מח. (תוספתא כיצה פ"ד). (ב) כיצה לי:, (ג) (לעיל עב: יפ"ז), (ד) (פסחים נט:), (ה) (גר' הריב"ש והרמ"ם בשבת), (ו) (יומא קד. יבמות קכ.), (ז) (כ"ל ואמרו), (ח) (דף לו:), (ט) (חולין קמח.).

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בגלין וכו' מר' שמעון דבר אחר מזיקין לעולין:

גליון הש"ם

גמ' והלא היא עצמה מוכנת לכלבים. ע"ל דף יט ע"ב תוס' ד"ה שמן: רש"י ד"ה ראמא לפי תומו וכו' דדבר שאין מחבוין לרבי מרדכנן. ע"ל דף מח ע"ב תוס' ד"ה מיתם:

הגהות הגר"א

(א) גמ' באשפה שבחצר מר. ר"ב גיסקת הריב"ש בחצר מחנה:

רבינו חננאל

אריב"ל כל המזיקין נהרגין. אפילנא כשהן רצין אחריו. אבל אין רצין אחריו אין נהרגין אלא אילו בלבד. זבוב שבארץ מצרים וצירעה שבנינוה ועקרב שבחדייב ונחש שבא"י וכלב שוטה בכל מקום. פי' נישופין. כדכתיב הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. רוק וכן נחש וכן עקרב אם דורסן לפי תומן שפיר דמי ושרי. א"ר חנינא פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת. א"ל ר' זירא בניטלין בידו אחת או בב' ידים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com